

Poštovani čitatelju,

Vlada Republike Hrvatske podnijela je Saboru na prihvaćanje Prijedlog o reorganizaciji energetskeg sektora na zasjedanju u mjesecu srpnju. Koliko nam je poznato, taj prijedlog nije prije podnošenja dat na uvid ni najužoj stručnoj skupini - upravnim strukturama INE i HEP-a, a kamoli na raspravu široj stručnoj javnosti, što treba za očekivati s obzirom na važnost energetskeg sektora.

Ocjenjujući predmetni prijedlog brzopletim, nestručnim i neozbiljnim, u ime Hrvatskog društva za goriva i maziva uputili smo Predsjedniku Vlade prosvjedno pismo čiji osnovni sadržaj pisma donosimo:

Prosvjed protiv prijedloga reorganizacije energetskeg sektora u RH

Prosvjedujemo zbog neodgovornog i neozbiljnog postupka Vlade, odnosno Ministarstva gospodarstva, tj. podnošenja, blago rečeno, nestručnog prijedloga reorganizacije energetskeg sektora Hrvatskom državnom saboru.

U tom uopćenom uratku bez dokazne snage i pravog obrazloženja, kao i bez naznaka posljedica, predlaže se razbijanje HEP-a i INE u više manjih tvrtki. Posljedice ovakvog razbijanja su nesagledive.

Osim toga u prijedlogu se ide na potpuno odvajanje plina od nafte što je u pridobivanju tehnološki neizvedivo, dakle apsurdno.

Ovom prilikom ne želimo opširno analizirati sporni prijedlog, no ipak moramo istaknuti nekoliko bitnih stvari:

U dokumentu se potreba reorganizacije energetskeg sektora opravdava liberalističkom i demagoškom floskulom "zaštite potrošača". To obrazloženje nije prihvatio ni liberal gospodin Kramarić (u ime Kluba LS i HSS) zalažući se za promišljeniji i oprezniji pristup tom važnom problemu. A mi smo pak mišljenja, ako se energetika i ostali sektori budu reorganizirali na tako neozbiljan, nepromišljen i neodgovoran način, onda će nezaposlenost porasti još toliko da neće biti ni potrošača, pa u skladu s time ni potrebe za njihovom zaštitom.

Drugi razlog potrebe reorganizacije još je smješniji - reorganizacija je navodno nužna i radi približavanja Europi i usuglašavanja s EU. Istovremeno se u dokumentu priznaje da u Europi još ne postoji usuglašeni prijedlog organizacije energetskeg sektora, pa očito u ovom trenutku ni Hrvatska nema primjer s kojim se mora usuglasiti.

Ne ulazeći u problematiku elektroprivrede, napominjeno da je za naftne kompanije najčešći model čvrsto integrirana tvrtka koja obuhvaća sve aktivnosti - od istraživanja pridobivanja nafte i plina, proizvodnje energenata i energetskih proizvoda iz nafte, njihove distribucije i prodaje, do važnih aktivnosti brige o razvoju kompanije. Mnogi primjeri uspješnih manjih i većih naftnih kompanija dokazuju da je takav model najbolje tehnološko, ali i gospodarski najefikasnije rješenje. Stoga je u prijedlogu Vlade najveći nedostatak što ničim ne dokazuje da bi rješenje kakvo se predlaže u našim specifičnim prilikama bilo optimalno.

I zastupnici, koji nisu eksperti za energetiku, ocijenili su spomenuti prijedlog:

- brzopletim,*
- nedovoljno utemeljenim,*
- bez najnužnijih podataka,*
- vrlo šturim, ali punim uopćenih deklaracija i bez dokazne snage.*

Zapravo su svi zastupnici koji su sudjelovali u raspravi dali negativne ocjene prijedlogu, a bilo je i ocjena da se radi "o veleizdaji", što ne čudi, jer je riječ o sveprisutnom energetskom sektoru RH, odnosno o sudbini dva najveća poduzeća u zemlji koja, začudo, još funkcioniraju.

Na žalost, ovakav neozbiljan prijedlog na određeni način je prihvaćen u Saboru unatoč gotovo isključivo negativnim ocjenama u raspravi, a sve prema istom principu stranačke discipline "šestorke" kao prije HDZ-a, samo zato jer se radi o prijedlogu Vlade.

Kao strukovna udruga prosvjedujemo stoga što se ovako nestručan prijedlog podmeće Saboru na odobrenje, i to na zasjedanju u srpnju, što izaziva sumnju da cijeli postupak ima političke motive. Naš je dojam da je prijedlog u potpunoj suprotnosti s obećanjima da će nova Vlada nastojati maksimalno stručno i na dobrobit cijele zajednice rješavati sve probleme.

*Želja nam je, naravno, da se slični potezi Vlade ne ponavljaju, međutim, tim povodom moramo upozoriti na recentne neodmjerene izjave ministra za prostorno uređenje i zaštitu okoliša: "Zatvorit ću Plomin II" i "INA neće moći prodavati svoje nekvalitetne proizvode". Iz takvih izjava očituje se nerazumijevanje bitnog stajališta za **racionalnom** zaštitom okoliša, posebice u odnosu na energetski sektor: **Skupe mjere ekološke zaštite moraju biti primjerene specifičnim prilikama u Hrvatskoj**. Ako se u bližoj i daljoj budućnosti ne budemo čvrsto držati tog stajališta, budite uvjereni da će hrvatski energetski sektor umjesto razvoja doživjeti kolaps, odnosno tešku stagnaciju s pratećim negativnim posljedicama za sve sektore gospodarstva i društva uopće.*

Ovaj naš prosvjed tumačite nastojanjem i zalaganjem da se pri donošenju odluka bolje koristi postojeće znanje. Sa sigurnošću tvrdimo da Hrvatska raspolaže kadrovima odnosno znanjem koje svim segmentima društva osigurava povoljan razvoj, samo to znanje treba mnogo bolje iskoristiti, tj. organizirati. To nije laka zadaća, jer posljednjih 55 godina vlada majorizacija politike nad svim područjima života, pa našalimo se, i nad zdravim razumom.

Teško je znati kome ukazati povjerenje u struci kad su postojeće kadrovske datoteke tih više od pola stoljeća ispunjene samo podacima (više) o političkoj nepodobnosti i (manje) o političkoj podobnosti, a o stručnim i drugim ljudskim kvalitetama pojedinaca nema ni slova.

Mi u ovoj teškoj situaciji u okviru svojih skromnih mogućnosti, nudimo kao pomoć znanje članstva našeg Hrvatskog društva za goriva i maziva. Upozoravamo i na dvije srodne udruge koje bi rado pomogle, a u svojem članstvu također akumuliraju respektabilnu količinu znanja. To su Znanstveni savjet za naftu HAZU (akademik Zelić) i Znanstveni savjet za energetiku HAZU (akademik Udovičić). Ove Udruge zaista su dio izgrađene strukture civilnog društva u nas i stoga se na njih može osloniti i Vlada, jer s te strane može očekivati uistinu neovisna i poštena mišljenja i prijedloge.

Neposredni i najkompetentniji izvor znanja u sektoru energetike za Vladu bez sumnje mogu biti INA, HEP i Energetski institut "Hrvoje Požar". Pri tome Vlada i njezini visoki dužnosnici moraju strukturi INE i HEP-a osigurati stvarnu slobodnu savjetodavnu ulogu, a ne komunicirati sa stajališta nalogodavca što u postojećoj vlasničkoj situaciji Vlada i jest. Nigdje se u svijetu, naime, podređeni činovnici, što je čitava upravna struktura INE i njezini stručnjaci, otvoreno ne suprotstavljaju nadređenima, a zasigurno ni menadžeri nižeg ranga ne oponiraju onima više razine, pa se to ne može očekivati ni od hrvatskih činovnika odnosno menadžera.

I na kraju, bili bismo sretni kad bi Vlada malo pažnje posvetila našim primjedbama i prijedlozima, što bi bio korak k boljem korištenju znanja u Hrvatskoj koje, ako ga bolje organiziramo, možemo i izvoziti.

Upoznajući Vas sa izloženim, vjerujemo da ćete se složiti s našim postupkom koji je u skladu sa zadacima naše Udruge. Pozivamo Vas da iznesete svoja mišljenja i stavove. Pozdravit ćemo svaki doprinos naših čitatelja uspješnom rješenju nastale situacije.

Vaš urednik, Mihael Zambeli